

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta sekä Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta sekä Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta (HE 42/2021 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta (TyVM 5/2021 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lausuman:

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain vaikuttavuutta ja antaa asiasta selvityksen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2022 loppuun mennessä.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on parantaa luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellista asemaa ja ansaintamahdollisuuksia sekä yhdenmukaistaa luonnontuotekeruualan elinkeinotoiminnan edellytyksiä.

Eduskunnan vastaus EV 70/2021 vp

2 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta sekä kerääjien ja luonnontuotekeruualan toimijoiden keskinäisistä oikeuksista ja velvollisuuksista.

Luonnontuotekeruualan toimijalla tarkoitetaan tässä laissa sitä, joka viisumia haettaessa kutsuu kerääjän maahan sekä sitä, joka ei ole kutsunut kerääjää maahan, mutta joka itse tai jonka luokun muu taho järjestää kerääjälle majoituksen, keruuvälineet ja -varusteet tai ajoneuvot pääasiallisena tarkoituksenaan saada ostetuksi kerääjältä tämän keräämiä luonnontuotteita.

Tämä laki koskee tuloverolain (1535/1992) 89 §:ssä tarkoitettuja luonnontuotteita, joita on luovallista poimia jokamiehenoikeuden nojalla ilman maanomistajan suostumusta.

3 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Ulkomaalaisen maahantuloon, maastalähtöön sekä oleskeluun ja työntekoon sovelletaan ulkomaalaislakia (301/2004).

Kerääjän ja luonnontuotekeruualan toimijan oikeudet ja velvollisuudet kerääjän Suomessa oleskelun ja työskentelyn aikana määräytyvät voimassa olevan lainsäädännön sekä tässä laissa säädetyn mukaisesti. Sopimusehto, joka poikkeaa tämän lain säännöksistä kerääjän vahingoksi, on mitätön.

Jos kerääjän ja luonnontuotekeruualan toimijan välinen oikeussuhde täyttää työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 1 §:n 1 momentissa säädettyt työsopimuksen tunnusmerkit, sovelletaan tämän lain asemesta mainittua lakia.

4 §

Kerääjän oikeudet

Kerääjällä on oikeus:

- 1) myydä keräämänsä luonnontuotteet valitsemalleen taholle;
- 2) siirtyä luonnontuotekeruualan toimijan järjestämästä majoituksesta ja ruokahuollosta valitsemaansa muuhun majoitukseen ja ruokahuoltoon, jos maahantulon tarkoitus ei muutu;
- 3) päättää itse maahantulon ja maasta poistumisen ajankohdasta;
- 4) päättää itse keräämisen aikatauluttamisesta.

5 §

Luonnontuotekeruualan toimijan luotettavuus

Luonnontuotekeruualan toimijan on oltava luotettava. Joka ei ole luotettava, ei voi toimia 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuna luonnontuotekeruualan toimijana. Toimijaa ei pidetä luotettavana, jos:

Eduskunnan vastaus EV 70/2021 vp

1) toimija on kolmen edeltäneen vuoden aikana elinkeinotoiminnassaan toistuvasti osoittanut ilmeistä piittaamattomuutta tämän lain säännöksistä;

2) toimija on kolmen edeltäneen vuoden aikana toistuvasti tai huomattavassa määrin laiminlyönyt veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin taikka Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- tai maksuvelvollisuuksien hoitamisen; taikka

3) toimijalla on maksukykyyn nähden vähäistä suurempia velkoja perittävänä ulosotossa tai velkoja, jotka on palautettu ulosotosta varattomuusestetodistuksin.

Jos luonnontuotekeruualan toimija on oikeushenkilö, vaatimus luotettavuudesta koskee toimitusjohtajaa ja hänen sijaistaan, hallituksen jäsentä ja varajäsentä, hallintoneuvoston ja siihen rinnastettavan toimielimen jäsentä ja varajäsentä, vastuunalaista yhtiömiestä sekä muuta ylimpään johtoon kuuluvaa. Vaatimus luotettavuudesta koskee myös henkilöä, jolla on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosenttia osakeyhtiön osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänivallasta taikka, jos kyseessä on muu yhteisö kuin osakeyhtiö, vastaava omistus- tai määräämisvalta.

Luonnontuotekeruualan toimijan luotettavuutta arvioitaessa voidaan ottaa huomioon 1 momentissa tarkoitettut seikat sellaisista yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 3 §:ssä tarkoitetuista rekisteröidyistä yrityksistä ja yhteisöistä, jotka välittömästi tai välillisesti kytkeytyvät luonnontuotealan toimijaan tai 2 momentissa tarkoitettuihin henkilöihin.

6 §

Luonnontuotekeruualan toimijan velvollisuudet

Luonnontuotekeruualan toimijalla on velvollisuus:

- 1) perehdyttää kerääjä:
 - a) luonnontuotteiden keräämiseen ja olosuhteisiin Suomessa;
 - b) luonnontuotekeruualan toimijan ja kerääjän keskinäisiin oikeudellisiin suhteisiin;
 - c) kerääjän oikeuksiin ja velvollisuuksiin Suomessa;
 - d) jokamiehenoikeuksiin;
 - e) neuvoviin ja oikeusturvaa antaviin tahoihin;
 - f) muihin kuin a—e alakohdassa tarkoitettuihin keräämisen kannalta olennaisiin seikkoihin;
- 2) seurata satotilannetta ja myötävaikuttaa keräämiseen siten, että kerääjällä on mahdollisuus mahdollisimman suureen ansioon;
- 3) pitää kerääjälle tarjolla majoitus, joka täyttää terveysuojelulaissa (763/1994) säädetyt vaatimukset, sekä asianmukainen ruokahuolto;
- 4) pitää kerääjälle tarjolla katsastettu ajoneuvokalusto keruupaikoille kulkemiseen ja luonnontuotteiden kuljettamiseen;
- 5) pitää kerääjälle tarjolla keruuvälineet ja -varusteet;
- 6) huolehtia siitä, että luonnontuotekeruualan toimijan voimassa olevat luonnontuotteiden vähimmäisostohinnat sekä kerääjältä veloittavat kulut ovat kerääjän tiedossa, ja jo ennen kerääjän Suomeen saapumista, kun kyse on toimijasta, joka viisumia haettaessa kutsuu kerääjän maahan;
- 7) pitää kerääjien nähtävillä viranomaisten yhteystiedot luonnontuotekeruualan toimijaa koskevan palautteen antamista varten;
- 8) ilmoittaa ennalta kerääjien tukikohtien sijainti työsuojeluviranomaisen julkisesti ilmoittamaan osoitteeseen.

Eduskunnan vastaus EV 70/2021 vp

7 §

Ansioiden maksaminen ja kulujen veloittamista koskevat kiellot

Luonnontuotekeruualan toimijan tulee järjestää kerääjälle ajantasainen ansioiden kertymisen seuranta sekä maksaa kerääjän kaikki keruuansiot ennen kerääjän maasta poistumista.

Luonnontuotekeruualan toimija ei saa periä kerääjältä:

1) maksua rekrytoinnista eikä Suomeen ja Suomesta pois matkustamiseen liittyvistä palveluksista;

2) korkoa mahdollisesta kerääjän matkakulujen rahoittamisesta;

3) maksua 6 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista velvoitteiden hoitamisesta;

4) kohtuutonta maksua 6 §:n 3—5 kohdassa tarkoitetuista velvoitteiden hoitamisesta.

Luonnontuotekeruualan toimijalla on lisäksi velvollisuus sopimusehdoissaan huolehtia siitä, että luonnontuotekeruualan toimijan lukuun toimiva taho tai edustaja ei peri kerääjältä 2 momentissa tarkoitettua maksua.

8 §

Työ- ja elinkeinotoimiston tehtävät

Työ- ja elinkeinotoimisto arvioi, onko luonnontuotekeruualan toimija 5 §:ssä tarkoitetulla tavalla luotettava. Arvio annetaan toimijan hakemuksesta vuodeksi kerrallaan.

Työ- ja elinkeinotoimisto seuraa 5 ja 7 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttymisen ja antaa niistä edustustolle tai työsuojeluviranomaisille näiden pyynnöstä lausunnon.

Työ- ja elinkeinotoimisto antaa yhdessä työsuojeluviranomaisten kanssa neuvontaa 4—7 §:n soveltamisesta.

9 §

Valvonta

Tämän lain säännösten noudattamista valvovat työsuojeluviranomaiset noudattaen, mitä työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetussa laissa (44/2006) säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Työsuojeluviranomaisella on oikeus saada valvonnassaan välttämättömistä tiedoista ja asiakirjoista käänös suomen, ruotsin tai englannin kielelle, jos se ei voi suorittaa valvontatehtävänsä alkuperäisellä kielellä olevan tiedon tai asiakirjan perusteella.

Jos on todennäköisiä perusteita epäillä, että on tehty 10 §:ssä rangaistavaksi säädetty teko, työsuojeluviranomaisen on tehtävä siitä ilmoitus poliisille esitutkintaa varten. Ilmoitus voidaan kuitenkin jättää tekemättä, jos tekoa on pidettävä olosuhteet huomioon ottaen vähäisenä eikä yleinen etu vaadi ilmoituksen tekemistä.

Eduskunnan vastaus EV 70/2021 vp

10 §

Luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain rikkomus

Luonnontuotekeruualan toimija, joka huolimatta työsuojeluviranomaisen antamasta kehotuksesta poistaa tai korjata säännösten vastainen olotila

- 1) laiminlyö 6 §:ssä säädetyn velvollisuuden,
- 2) ei järjestä ansioiden seurantaan 7 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla,
- 3) rikkoo 7 §:n 2 momentissa säädettyä kieltoa periä maksua tai korkoa tai
- 4) toimii 2 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla ilman voimassa olevaa päätöstä luotettavuudesta,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain rikkomuksesta* sakkoon.

Rangaistusvastuun kohdentumiseen luonnontuotekeruualan toimijan ja tämän edustajan kesken sovelletaan, mitä rikoslain (39/1889) 47 luvun 7 §:ssä säädetään.

11 §

Tietojensaantioikeus ja asiakirjojen säilyttämisvelvollisuus

Työ- ja elinkeinotoimistolla ja työsuojeluviranomaisella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada luonnontuotekeruualan toimijalta tiedot ja asiakirjat, jotka ovat välttämättömiä tässä laissa säädetyn seurannan ja valvonnan suorittamiseksi.

Työ- ja elinkeinotoimistolla ja työsuojeluviranomaisella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada muulta viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta tietoja veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin tai Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- ja maksuvelvollisuuksien hoitamisesta, toiminnasta, taloudesta sekä kytkennöistä tai tämän lain mukaisten velvoitteiden noudattamisesta, jos tiedot ovat välttämättömiä 5 §:ssä tarkoitetun luotettavuuden selvittämiseksi.

Luonnontuotekeruualan toimijan tulee säilyttää tämän lain mukaisten velvollisuuksien hoitamiseen liittyvät tiedot siten, että ne ovat tarvittaessa vaivattomasti työsuojeluviranomaisen tarkastettavissa. Luonnontuotekeruualan toimijan on säilytettävä tiedot kahden vuoden ajan keruuvuoden päättymisestä lukien.

12 §

Muutoksenhaku

Työ- ja elinkeinotoimiston päätökseen luonnontuotekeruualan toimijan luotettavuudesta saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Eduskunnan vastaus EV 70/2021 vp

13 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Laki

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 6 §:n 1 momentin 28 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1264/2020, ja

lisätään 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 308/2016, 858/2016, 1159/2016, 1413/2016, 1419/2016, 324/2017, 454/2017, 1112/2017, 404/2018, 414/2018, 722/2019, 1399/2019, 624/2020 ja 1264/2020, uusi 29 kohta seuraavasti:

6 §

Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus

Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan:

-
- 28) rehulain (1263/2020) 18 §:ssä tarkoitettua rehualan toimijan luotettavuuden selvittämistä;
 - 29) luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain (/) 5 §:ssä tarkoitettua luonnontuotealan toimijan luotettavuuden selvittämistä.
-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Eduskunnan vastaus EV 70/2021 vp

Helsingissä 28.5.2021

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri